

Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΓΝΩΣΗ ΣΕ

ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ

ΓΝΩΣΗ

Κωνσταντίνος Μπουζιώτας

Πρακτική Γνώση:
Είναι εμπειρική,
συγκεκριμένη,
βιωματική και συχνά
αποκτάται μέσω της
εξάσκησης, όχι μόνο
της θεωρίας.

**Π.χ.Οδήγηση
αυτοκινήτου, εκτέλεση
χειρουργικής
επέμβασης,
ξυλουργική, χειρισμός
εργαλείων, Σ.Α.**

Θεωρητική Γνώση:
Αφορά στις αρχές,
τους νόμους και τις
έννοιες που
διέπουν ένα
αντικείμενο.

**π.χ. Φυσική,
μαθηματικά,
φιλοσοφία,
θεωρητικοί
κανόνες οδήγησης,
Φυσικών/Σωματικών
Δραστηριοτήτων**

**Η πρακτική γνώση
παράγει θεωρητική
γνώση και το
αντίστροφο.**

**Η θεωρία επικυρώνει την
εγκυρότητα της πράξης
και το αντίστροφο**

**ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
«ΣΩΜΑΤΟΣ-ΝΟΥ»
«THE BODY-MIND
PROBLEM»**

**Το πρόβλημα «*νου-σώματος*»
αναδύθηκε από την
αναγκαιότητα της εξήγησης
πως δύο αντίθετες οντότητες,
-μια υλική, το Σώμα
-και μια πνευματική, ο Νους,
1. δύναται να αλληλεπιδρούν
2. πού λαμβάνει χώρα αυτή η
αλληλεπίδραση.**

Ο Karl Popper (1902-1994) έχει χαρακτηρίσει τη συνύπαρξη του ψυχικού με το σωματικό στη μια ανθρώπινη υπόσταση το δυσκολότερο και βαθύτερο φιλοσοφικό πρόβλημα.

**ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ –
ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΟ
ΕΡΩΤΗΜΑ «ΠΟΙΟ
ΕΊΝΑΙ ΠΙΟ ΑΛΗΘΙΝΟ
ΚΑΙ ΠΟΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΟ
ΤΟ ΣΩΜΑ Ή Ο ΝΟΥΣ;**

Το Σώμα, που είναι υλική οντότητα, είναι εκτατό, δηλαδή βρίσκεται στον χώρο και στον χρόνο, έχει βάρος και είναι παρατηρήσιμο.

**Αντίθετα, ο νους που
είναι πνευματική
οντότητα, δεν
εντοπίζεται σε χωρική
και χρονική διάσταση,
είναι άϋλος και
άπιαστος.**

**ΣΤΟΝ ΝΟΥ ΕΧΟΥΝ
ΕΚΧΩΡΗΘΕΙ ΟΙ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ
ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ**

**Υποστηρίζεται, ότι ενώ
το σώμα έχει την
ιδιότητα να κινείται
στον χώρο και εν γένει
να εκτελεί οδηγίες
αλλά μόνο με την
προτροπή του πρώτου,
που είναι ο νους.**

**Άρα, το
φιλοσοφικό
πρόβλημα «*Νου-
Σώματος*»
αφορά στην
αλληλεπίδραση του
Νου με το Σώμα.**

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ «ΣΩΜΑΤΟΣ- ΝΟΥ»

**ΑΝ Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ
ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΤΤΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΠΟΣΤΑΣΗΣ**

Δυϊσμός (ΠΛΑΤΩΝ-ΚΑΡΤΕΣΙΟΣ)

**Η άποψη ότι το
σώμα και ο νους
είναι διακριτά και
διαχωρίσιμα.**

Συνεπώς, ο νους και το σώμα είναι διακριτές ουσίες που μπορούν να υπάρχουν ανεξάρτητα η μία από την άλλη (Mandik, 2010, σελ., 1-11 - Westphal, 2016 σελ., 25-27).

Μονισμός (Αριστοτέλης- Σπινόζα)

- Υποστηρίζει την ταύτιση
νου και σώματος,**
- Ο νους και το σώμα
αποτελούν μία οντότητα**
- Ο άνθρωπος λειτουργεί
τόσο ως πνευματικό όσο
και ως σωματικό ον.**

**Κατά συνέπεια, η
μονιστική άποψη, η
φιλοσοφία που ενοποιεί
τον Νου και το Σώμα, θα
δώσει μεγαλύτερη αξία
στη σωματική
δραστηριότητα και στην
Σωματική Αγωγή.**

Αντίθετα στον Δυϊσμό
«δυσαικτικότητα «νου-σώματος»,

έχουμε μια υποβάθμιση
του Σώματος έναντι του
Νου (Διανόησης-
Θεωρίας).

Το Σώμα(Πρακτική
Γνώση)

**Το Σώμα θεωρείται
ως «*υπηρέτης*» της
διανοητικής
διαδικασίας και
εχθρός της λογικής
Συνεπώς, και η
Σωματική Αγωγή
*απαξιώνεται.***

Δηλαδή, το σώμα μπορεί να «εκπαιδευτεί» ως αντικείμενο εκτός από τον νου και πέρα από τη διεκδίκηση της ενότητας νου και σώματος για τη σωματική αγωγή.

Μια τέτοια στοχοθέτηση συνεπάγεται ορισμένες συνέπειες που ήταν εξαιρετικά επιζήμιες για τη Σ.Α. στην προσπάθειά της να αναγνωριστεί ως αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης.

Αγωγή του σωματικού

Επομένως, η Σ.Α., ως αγωγή του σωματικού με έμφαση στην εκπαίδευση και ανάπτυξη του σώματος, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης κινητικών δεξιοτήτων, δίνει την εντύπωση ότι δεν χρειάζεται σκέψη, ότι δεν υπάρχει νοητική εμπλοκή.

**Άρα, το σώμα, ως
εκτεταμένη ουσία, δεν
μπορεί να συμμετέχει σε
καμία από τις ιδιότητες του
νου, επειδή η κύρια
ποιότητα του νου είναι η
νόηση.**

**Μια τέτοια στοχοθέτηση
συνεπάγεται συνέπειες που
ήταν εξαιρετικά επιζήμιες για
τη Σ.Α. στην προσπάθειά της
να αναγνωρισθεί ως
αναπόσπαστο μέρος της
εκπαίδευσης.**

**Οπότε, ο *Διϋσμός*
καθιέρωσε μια
ουσιαστική διάκριση
μεταξύ διανοητικής και
σωματικής υπόστασης**

**Σύμφωνα με τον Fairs (1968, σελ.,
18-19), «κατά τη διάρκεια των
τελευταίων τριών χιλιάδων
χρόνων, μόνο τρεις αιώνες έχουν
χαρακτηριστεί από μια πολιτισμική
νοοτροπία που καθιστά την
εκπαίδευση υπεύθυνη για την
αρμονική ανάπτυξη του νου και
του σώματος, ενώ τους
υπόλοιπους είκοσι επτά αιώνες η
εκπαίδευση εξυπηρετούσε την
υποβάθμιση του σώματος**

**Κυρίως, η πολιτισμική
νοοτροπία της εποχής του
Χρυσού Αιώνα (5^{ος} π.Χ.
αιώνας) του Περικλή
(Fairs, 1968) και η
περίοδος της
Αναγέννησης (Sorokin,
1963, σελ., 240-241).**

Ο Διϊσμός και οι εκπαιδευτικοί στόχοι στη σύγχρονη εποχή

Δυστυχώς, η Δυϊστική φιλοσοφική προσέγγιση, η οποία θεωρεί ότι η γνώση είναι πρωτίστως μια νοησιαρχική εμπειρία, διαιωνίζεται στη σύγχρονη εποχή με τους πιο πρόσφατους μεταπολεμικούς βρετανούς φιλοσόφους της εκπαίδευσης Peters (1966, σελ., 27) και Hirst (1979), αποκλείοντας το σώμα από την εκπαίδευση δίνοντας την πρωτοκαθεδρία στον ορθολογισμό

Σύμφωνα με τον Peters (1966) η γνώση και η κατανόηση προέρχονται από τη λειτουργία της καθαρής λογικής/θεωρητικής γνώσης.

Υποστηρίζει ότι η φύση και οι στόχοι της εκπαίδευσης πρέπει να είναι *«η ανάπτυξη της θεωρητικής γνώσης»*

Αμφισβητείται, δηλαδή, το κατά πόσο ο μαθητής λαμβάνει γνώση, κατανόηση και γνωσιακή ανάπτυξη με την Σ.Α./Α. (Carr, 1997· McNamee, 2005· Σκαβάντζος, 2012).

Απαξιώνεται ως εκ τούτου η Πρακτική Γνώση και η Σ.Α.

**Επομένως, και ο στόχος
της εκπαίδευσης
σχετίζεται με τις
ανάγκες και τις
επιθυμίες του
Πνεύματος και όχι του
Σώματος.**

**Αυτή η ξεκάθαρη διάκριση
μεταξύ του νου (*ή της
νοημοσύνης*) και του
σώματος είχε ως
επακόλουθο τον
υποβιβασμό της Σ.Α./Α. σε
υπηρέτη της πνευματικής
διαδικασίας (Fairs, 1968·
Stolz, 2014, σελ., 3-14).**

**Η Σωματική
Αγωγή/Αθλητισμός ως
αντικείμενο
εκπαιδευτικής και
μορφωτικής/γνωσιακής
αξίας**

**Οι σωματικές
δραστηριότητες
θεωρούνται ότι είναι
απλώς ένα θέμα
ικανότητας/επιδεξιότητας**

**Συνεπώς, η πρακτική γνώση
δεν αποτελεί σημαντικό
εκπαιδευτικό/μορφωτικό/γνωσι-
ακό στόχο και ως εκ τούτου,
η Σ.Α./Α. δεν θεωρείται ως μια
ακαδημαϊκή αξιολογή
εκπαιδευτική ενασχόληση.**

**Άρα, ο στόχος της
εκπαίδευσης σχετίζεται με
τις ανάγκες και τις
επιθυμίες του πνεύματος
και όχι του σώματος.**

**-Από τα στοιχεία προέκυψε ότι «το επάγγελμα της Σ.Α./Α. πάσχει από χαμηλή γενική αυτοεκτίμηση,
-θεωρείται ότι δεν έχει κεντρική σημασία στο έργο των εθνικών υπουργείων που είναι υπεύθυνα για το θέμα,
-ότι το κύρος της Σ.Α./Α. δεν ήταν ισότιμο με εκείνο των άλλων μαθημάτων,
-και ότι η Σ.Α./Α. αντιμετώπιζε σκεπτικισμό σχετικά με την ακαδημαϊκή αξία της,» (Wilcox, 1998).**

**Ως εκ τούτου, η αποδοχή του
«Δόγματος της Εκπαιδευτικής
Υπεροχής της Θεωρητικής
Γνώσης σε σύγκριση με την
Πρακτική Γνώση»,**

**υποβάθμισε και τραυμάτισε το
ακαδημαϊκό κύρος της Σ.Α./Α.**

Κατά συνέπεια, η Σ.Α./Α. θεωρείται ως δραστηριότητα αναψυχής και «απλά ως πολύτιμο κομμάτι της εκπαίδευσης το οποίο όμως στερείται εκπαιδευτικής/μορφωτικής σημαντικότητας» (Carr, 1997, σελ., 201).

Συνεπώς, ο τομέας της Σ.Α./Α. έχει παλέψει ιστορικά για νομιμότητα της μορφωτικής του αξίας και μερικές φορές θεωρούνταν ως μια μη σοβαρή επιδίωξη σε εκπαιδευτικό επίπεδο σε σύγκριση με άλλα μαθήματα στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών.

Επομένως, είναι έκδηλη η χαμηλή αξιακή/ιεραρχική τοποθέτηση της Σ.Α./Α. έναντι των άλλων γνωστικών αντικειμένων που θεωρούνται πιο σημαντικά και ουσιώδη, σε αντίθεση με τη Σ.Α./Α. που εκλαμβάνεται «σαν ώρα παιχνιδιού».

**Το πρόβλημα «*νου-
σώματος*» υπάρχει, άρα,
πανταχού παρόν στη Σ.Α./Α.
αφού η εκπαίδευση είναι
γενικά προσανατολισμένη
στους γνωστικούς και
σπάνια στους σωματικούς
στόχους**

Δηλαδή, υπάρχει
διαχωρισμός στο ότι:
κάποιος *«γνωρίζει πώς»*
(Πρακτική Γνώση) και στο
κάποιος *«γνωρίζει ότι»*
(Θεωρητική Γνώση),
(Ryle, 1945).

Κατόπιν τούτου, η Σ.Α./Α., για να ικανοποιήσει τα ακαδημαϊκά διαπιστευτήρια που αποτελούν την προϋπόθεση για την είσοδό της στο κεντρικό μορφωτικό ρεύμα, έπρεπε να καλύψει αυτή την «αδυναμία» δανειζόμενη το θεωρητικό υπόβαθρο, ως προς την κατοχή επιστημονικής-θεωρητικής γνώσης, που εμπεριέχεται στις φυσικές-ανθρωπιστικές επιστήμες (Φυσιολογία, Ανατομία, Ψυχολογία, Παιδαγωγική κλπ.)

**ενισχύοντας και
επιβεβαιώνοντας με αυτό τον
τρόπο τη διαφοροποίηση
μεταξύ των πρακτικών-
κινητικών ικανοτήτων και της
επιστημονικής-θεωρητικής
γνώσης που σχετίζονται με
αυτές (πρακτικές ικανότητες).**

Κεντρικό σημείο μεταξύ αυτών των αλλαγών είναι η εμφάνιση ενός πτυχιούχου Σ.Α./Α. οπλισμένου (δήθεν) με μεγαλύτερο εύρος και βάθος θεωρητικής γνώσης (McNamee, 2005)

Αποτέλεσμα

κατά τα τελευταία 20 χρόνια περίπου να είμαστε μάρτυρες της εισαγωγής σημαντικών στοιχείων της θεωρητικής γνώσης στο σχολικό μάθημα της Σ.Α./Α.

ώστε αυτή να διδάσκεται με τρόπο περισσότερο χαρακτηριστικό της τάξης από ότι του γυμναστηρίου, το οποίο ενσωματώθηκε συστηματικά σε προγράμματα σπουδών (McNamee, 2005).

**Η φιλοσοφική προσέγγιση
των «διανοούμενων».**

**«Η γνώση πριν από τη
δεξιότητα»**

***Η διανοητική άποψη της
γνώσης του «γνωρίζω πώς»***

**Η γνώση του «γνωρίζω πώς»
αποτελεί μέρος της
θεωρητικής γνώσης ή του
«γνωρίζω ότι»**

**και ότι η εξειδικευμένη
κινητική δράση καθοδηγείται
από τη θεωρητική γνώση.**

Αυτοί ισχυρίζονται ότι

***«για να ξέρεις πώς να
κάνεις κάτι είναι απλώς να
γνωρίζεις τον τρόπο με τον
οποίο μπορείς να το κάνεις,
ότι, δηλαδή, μπορείς να το
κάνεις με αυτόν τον τρόπο».***

**Είναι, επομένως, υπό τον
ορθολογικό μας έλεγχο.**

Η αντι-διανοητική» άποψη

**Κατά την οποία η γνώση του
«γνωρίζω πώς» και η γνώση
του *«γνωρίζω ότι»* είναι
ξεχωριστά είδη γνώσης.**

**Κατά συνέπεια, οι εκδηλώσεις
της γνώσης του *«γνωρίζω
πώς»* δεν είναι απαραίτητα
εκδηλώσεις της γνώσης του
«γνωρίζω ότι» (Ferretti, 2020).**

**Η Σωματική Αγωγή/Αθλητισμός
ως αντικείμενο εκπαιδευτικής
και μορφωτικής/γνωσιακής αξίας**

Κατά τον 20^ο αιώνα ωστόσο, τόσο οι επιστημονικές όσο και οι φιλοσοφικές/παιδαγωγικές προσεγγίσεις αναφορικά με το σώμα και την ενσώματη προσέγγιση της γνώσης υπήρξαν καταλυτικές και η συνεισφορά τους στη Σ.Α./Α. καθοριστική

Ενσώματη Μάθηση (Το Σώμα ως Τόπος Βιωματικής Μάθησης)

Η ενσώματη γνώση έχει μια σχετικά σύντομη ιστορία (αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Είναι η θεωρία ότι ο νους δεν συνδέεται μόνο με το σώμα αλλά και ότι το σώμα επηρεάζει τον νου.

Νους και σώμα, δηλαδή, σε πλήρη αλληλεπίδραση.

«το σώμα μάς έφτιαξε, τα χέρια έκαναν τον νου μας να ξυπνήσει και τη σκέψη μας να οργανωθεί, τα πόδια μάς εκίνησαν και μάς έβγαλαν από την κατάσταση του φυτού, το κεφάλι μάς σήκωσε ψηλά και μάς έδωσε τη μεταφυσική ανησυχία και ανάταση. Αν τώρα ο νους προστάζει και τα χέρια εκτελούν, στην αρχή δεν ήταν έτσι τα πράγματα. Τα χέρια πρόσταζαν και ο νους εκτελούσε. Αυτά γύμνασαν, οδήγησαν και φώτισαν τη σκέψη μας. Αυτά μάς δίδαξαν τις πρώτες μεθόδους: πώς να συγκρατούμε, να χωρίζουμε και να ενώνουμε, δηλαδή, να παρατηρούμε, να κρίνομε και να συλλογιζόμαστε. Και τα πόδια μάς εκίνησαν, μάς έβγαλαν από την κατάσταση του φυτού. Μας μετατόπισαν στο χώρο και μάς απελευθέρωσαν από τις ρίζες» (Παπανούτσος, 1984, σελ., 21-40).

**Ίσως και η επιβίωση του
ανθρώπινου είδους να
οφείλεται/αποδίδεται στις
πρακτικές-κινητικές
ικανότητες που
μεταβιβάζονταν από γενεά
σε γενεά.**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

